

Pindar: Første olympiske ode

- sproglige noter

- 1 **αιθόμενον πῦρ ἄτε** = ἄτε αιθόμενον πῦρ “som en brændende ild”
διαπρέπω: “skinne”
μεγάνωρ (hapax, = μεγαλήνωρ): “stolt”
ἔξοχα (+ gen.): “mest (av)”
ἄεθλον (= ἄθλον): “pris, konkurrence” (sidstnævnte dog normalt ἄεθλος)
γαῦρῶ (= γηρύω): “syng” (inf. γαῦρῶν = -ειν)
ἔλδομαι: “ville”
ἦτορ: “hjerte”
- 5 **ἄελίου** (= ἡλίου): 2. sammenl. til θαλπνότερον
θαλπνός (hapax): “varm”
φαινός (= φαινός): “strålende”
ἔρῆμος: “tom”
αιθήρ: “himmel”
Ὀλυμπία: metonymisk for de olympiske lege;
2. sammenligningsled til φέρτερον
ἀγών: “konkurrence”
φέρτερος: “bedre”
αὐδάω: “sige” (aor. konj. -σομεν)
πολύφατος: “berømt”
ἀμφιβάλλω: “omslynge”
μητις: “sind” (dat.pl. -ίεσσι)
κελαδέω: “råbe, besynge”; infinitiven er enten konsekutiv eller final
- 10 **Κρόνου παῖδα**: = Zeus
ἄφνε(ι)ός: “rig” (til ἐστίαν)
μάκαρ: “guddommelig, salig”
ἔστιᾶ: “arne”
Ἰέρων: tyrann av Syrakus (478-466)
- θεμιστεῖος** (hapax): “lovmessig”
ἀμφέπω: “dyrke, eje”
σκᾶπτρον (= σκῆπτρον): “scepter”
πολύμηλος: “fåre- og gederig”
δρέπω: “plukke”
κορυφαῖ: “top, (hos Pindar ofte:) det bedste”
ἀγλαΐζω: “gøre berømt”
ἀρετᾶν ἄπο πᾶσᾶν = ἀπ’ ἀρετῶν πασῶν
- 15 **ἄωτος**: “blomsten (av noget)”
οἷα: “sådan som, som når”
παίζω: “spille”
φίλαν ... ἀμφὶ ... τράπεζαν = ἀμφὶ φίλαν τράπεζαν
θαμά: “ofte”
ἀπό: styrer πασσάλου
Δόριος: “dorisk” (dialekten eller tonearten)
φόρμιγξ -γγος: “lyre”
πάσσαλος: “knage”
τοι (enkl., = σοι): “dig”
Πισᾶ: kilde i Olympia; metonymisk = Olympia
- Φερένικος**: Hierons hest
νόος (= νοῦς): “tanke, vilje”
- 20 **Ἀλφε(ι)ός**: flod i Olympia
σεύομαι, aor. **σύτο**: “ile”
δέμας: “krop”
ἀκέντητος: “uden sporer”
κράτος -εος: “sejr”
προσμείγνυμι: “nærme sig”
δεσπότης: “herre” (over slaver eller husdyr)
- ἵποχάρμας** (= ἵππιο-): “hestekæmpende”
λάμπω: “stråle”
οἱ (enklitisk): “ham”
εὐάνωρ: med gode mænd
Λυδός: “lyder” (fra det vestlige Lilleasien)
Πέλοψ -πος: de olympiske leges grundlægger-heros
ἀποικία: “koloni”
- 25 **μεγασθενής**: “stærk”
τοῦ: = Pelops
ἔραμαι = ἐράω; aoristen er ingressiv
Γαῖόχοος: “jordbevæger”
Ποσειδᾶν = Ποσειδῶν
νιν = μιν
λέβης: “kedel”
ἔξελε = ἐξεῖλε (ἐξαιρέω)
Κλωθώ: en av moirerne
ἐλέφας -αντος: “elfenben”
φαίδιμος: “skinnende”
ὤμος: “skulder”
κεκασμένος (= κεκασμένος): “udstyret med”; egtl. perf. part. til καίνυμαι “overgå”
καὶ πού τι καί: “og dog på sæt og vis”
βροτός: “menneske”
φάτις: “snak”; står i apposition til μῦθοι
ὑπέρ (+ akk.): “hinsides”
ἀλαθής = ἀληθής
δαιδάλλω: “udsmykke”, hos Pindar altid i overført betydning
ἐξασπατάω: “bedrage” (3.pl. -ῶντι = -ῶσι)
- 30 **ἄπερ** = ἤπερ (ὄσπερ)
τεύχω: “bygge”
μείλιχος: “behagelig”; her substantiveret
θνατός = θνητός
ἐπιφέρω: “bibringe” (part. fem. -οῖσα = -ουσα)
μήδομαι: “udtænke, udvirke”; med acc.c.inf.; aoristen er gnomisk
ἔμμεναι = εἶναι (εἰμί)
ἡμέραι = ἡμέραι; dagene er personificerede
μάρτυς -ρος: “vidne”

- ἐπίλοιπος: “kommende”
 35 φάμεν = φάναι (inf. til φημί)
 εἰκώς -ότος: “passende”
 ἀμφί (+ gen.): “om”
 μείων: “mindre”
 υἱὲ Ταντάλου: Pelops
 ἀντία (+ gen.): “modsat”
 φθέγγομαι: “erklære” (med acc.c.inf.)
 καλέω: “indbyde”, underforstå θεοῦς
 τὸν εὐνομώτατον: attribut til ἔρανον; artiklen er demonstrativ
 ἔρανος: “fest”
 Σίπυλος: by i Lydien
 ἀμοιβαῖος: “som man skylder”
 40 Ἀγλαοτρίαίνα: Poseidon
 ἀρπάζω: “røve”; objektet er σέ i 37
- δαμάζω: “undertvinge”; participiet går på guden
 φρένας: henseendens akkusativ
 ἵμερος: “begær”
 χρύσεος (= χρυσοῦς): “gylden”
 ἵπποι: (formentlig) “vogn”
 ὕπατος: “høj”
 εὐρύτιμος: “vidt berømt”
 ποτί = πρὸς
 δῶμα: “bolig”
 μεταβαίνω: “gå over”; sigm. aorist er transitiv
 Γανυμήδης: dreng som Zeus bortførte
 45 Ζηνί = Δί
 τωὐτό = τὸ αὐτό
 χρέος: “anvendelse”; vel en eufemisme
 ὧς: “da”
 ἄφαντος: “usynlig, forsvundet”
 πέλω: “være”
 μᾶτρι = μητρί
 μαίομαι: “søge, lede efter”
 φώς -τες: “mand”
 ἄγω, aor. ἄγαγον: “bringe”
 ἐν(ν)έπω: “sige”
 φθονερός: “misundelig, hadsk”
 γείτων: “nabo”
 κρυφᾶ (= -ῆ): “i skjul”
 ὕδατος ... πυρί ζέουσιν εἰς ἀκμᾶν: ordret “i en top vand der kogte over ilden”, dvs. i en gryde vand der var på kogepunktet
 μάχαιρα: “kniv”
 τάμνω (= τέμνω): “skære i stykker”
 κατὰ μέλη: “lem for lem”
 50 ἀμφί (+ gen.): “under, i løbet av” (til δεύτατα snarere end τραπέζισι)

- δεύτατος: “sidst”
 κρέας: “kød”; partitiv gen. som objekt
 σέθεν = σοῦ, possessiv til κρεῶν
 διαδατέομαι: “fordele”
 ἔφαγον: “spise”
- ἄπορος: “umulig”; Pindar har ofte neutr. plur. som prædikat til infinitiv
 γαστρίμαργος: “forslugen”
 μάκαρ: “guddommelig, salig”, her: “gud”
 ἀφίσταμαι: “avstå”
 ἀκέρδεια: “mangel på profit”
 λαγγάνω: “have som lod”; her udtrykt omvendt med personen som objekt og tingen som subjekt
 θαμινά: “ofte”
 κακῆγορος (= κακήγορος): “en der taler ondt”
 θνητός = θνητός
 σκοπός: “vogter”; Olympens vogtere = guderne
 55 Τάνταλος: konge av Lydien, Pelops’ fader
 ἀλλὰ γάρ: “alligevel”
 καταπέσσω: “fordøje” (brugt overført)
 ὄλβος: “rigdom, lykke”
 κόρος: “mæthed, grådighed”
 ἔλεν = εἶλεν (αἰρέω)
 ἄτᾶ (= ἄτη): “ruin”
 ὑπέροπλος: “overmåde”
 ἄν = ἦν
 τοι: “jo”
 ὑπερκρίμνᾶμι: “hænge over” (enjambement ὑπερ | κρέμασε)
 καρτερός: “stærk”
 αἰεῖ = αἰεῖ
 μενοινάω: “ønske inderligt”
 λίθος: “sten”
 κεφαλᾶς: separativ til βαλεῖν
 βάλλω: “kaste (bort)”
 εὐφροσύνᾶ: “lykke”, separativ til ἀλάτται
 ἀλάομαι: “forvilde sig”
- ἄπάλαμος: “uhåndterlig”
 ἐμπεδόμοχθος (hapax): “evigt pinefuld”
 μετὰ τριῶν τέταρτον πόνον: ordret: “en fjerde plage efter de tre (andre)”, dvs. plage på plage
 60 κλέπτω: “narre” (aor.part. nom.mask. -αις = -ᾶς)
 ἄλιξ -κος (= ἤλιξ): “fælle” (dat.pl. -εσσι)
 συμπότας: “drikkefælle”
 ἄφθιτος: “uforgængelig”
 θέν = ἔθεσαν (τίθημι)
 νιν = μιν
 ἔλομαι: “håbe”

- λανθάνω:** “være skjult for”; med objekt (θεόν) og ptc. ἔρδων (aor.inf. λαθέμεν = -εῖν)
ἔρδω: “gøre”
ἁμαρτάνω: “tage fejl”
 65 **προίημι:** “sende bort” (aor. 3.plur. -ἦκαν = -ἦσαν)
οἱ (enklitisk): “ham”
μετά (+ akk.): “til”
ταχύποτος: “kortlivet”
ἄνερων = ἀνδρῶν
ἔθνος: “skare”
πρὸς εὐάνθεμον ... φυάν: ordret “hen imod den velblomstrede vækst”, dvs. “da hans krop var i fuld flor”
λάχνᾱ (= -η): “dun”
γένειον: “kind”; hertil proleptisk adjektivet μέλαν
ἔρέφω: “dække”
έτοιμον ... γάμον: “parti der står til rådighed”
ἀναφρόντιζω: “overveje”
 70 **Πισάτᾱ ... πατρός:** = Oinomaos
σχεθέμεν = σχεθεῖν, en sideform til σχεῖν (ἔχω), epeksegetisk infinitiv til γάμον
έγγύς (+ gen.): styrer ἄλός
πολιός: “grå, hvid”
οἶος: “alene”
ῥοφῶ: “mørke”
ἄπῶ (= ἠπύω): “besynge”
βαρύκτυπος: “højtbrusende”
Εὐδρίανα: “som er god med treforken”, = Poseidon
πάρ = παρά
σχεδόν: “nær”
φαίνομαι, aor. ἐφάνην: “komme til syne”
 75 **μέν:** her = μήν (emfatisk partikel: Denn. 360-1)
Κυπρία: = Aphrodite
Ποσειδάων = Πόσειδον (vok.)
τέλλω: “fuldende”, pass. “resultere i, være”
πεδάω: “holde tilbage” (aor.imp. -ᾶσον)
ἔγχος: “spyd”
χάλκεος (= χαλκοῦς): “bronze-”
ταχύτατος (= τάχιστος): “hurtigst”
πορεύω: “lade gå, køre”
ἄρμα: “vogn”
Ἄλις (= Ἴλις): Elis (landskabet, hvor Olympia ligger)
κράτος -εος: “sejr”
πελάζω: “bringe nær” (aor.imp. -ασον)
ὄλλῶμι: “ødelægge” (aor.part. ὄλέσαις = -σᾶς)
 80 **μνᾱστήρ** (= μνηστήρ): “bejler”
ἀναβάλλομαι: “udskyde”
ἄναλκις: “værgeløs, fejl”
φώς -τος: “mand”
θανεῖν δ’ οἷσιν ἀνάγκᾱ = οἷσιν δ’ ἀνάγκη θανεῖν
τά = τίνα, her i betydningen “hvorfor” (som neutr.plur. ikke kan have i attisk-ionisk)
κε = ἄν
σκότος: “mørke”
κάθημαι: “sidde (ubeskæftiget hen)”
ἔψω: “koge, tære på”
μάτᾱν (= -ην): “forgæves”
ἄμμορος: “uden del i, berøvet”
ἄεθλος (= ἄθλος): “konkurrence”
 85 **ὑπόκειμαι:** “foreligge”
τύ = σύ
δίδοι = δίδου (imperativ til δίδωμι)
ῶς: “således”
έν(ν)έπω: “sige”
ἄκραντος: “uopfyldt” (til ἔπεσι)
ἐφάπτομαι: “røre, bruge”
ἔπος: “ord”
ἀγάλλω: “ære”
δίφρος: “vognstol, vogn”
χρῦσεος (= χρυσοῦς): “gylden”; NB Pindar behandler her den første stavelse som kort!
πτεροῖσιν τ’ ἀκάμαντᾱς: ordret “med vinger utrættelige”, dvs. “med utrættelige vinger”
ἔλεν = εἶλεν (αἰρέω), brugt i en slags zeugma
Οἰνομάου βίᾱν: “Oinomaos’ kraft”, dvs. “den stærke Oinomaos”
σύνευνος: “hustru”; prædikativt til παρθένον
τίκτω: “føde”; sætningen står asyndetisk
λαγέτᾱς: “folkefører”
μεμᾱώς: “ivrig”
 90 **αἰμακουρία** (hapax): “gravoffer”
ἀγλαός: “fremragende”
μέμικται: “har del i”
Ἄλφε(ι)ός: flod i Olympia
πόρος: “vej, strøm”
κλίνω: “læne op ad”; passiven kommer her til at betyde: “placeret op ad”
τύμβος: “grav”
ἀμφίπολος: “ofte besøgt” (ordet betyder dog ellers “tjener”)
πολύξενος: “gæsterig”
βωμός: “alter”
τηλόθεν: “langt fra”

- δέρκοω**: “se”; perfektum er intransitiv, “bliver set”
τᾶν = τῶν
δρόμος: “løb, løbebane”
 95 **ἴνα**: “hvori”
ταχυτάς (= ταχυτής): “hurtighed”
ἐρίζω: “kæmpe”; medium: “kæmpe mod hinanden”
ἀκμαί τ’ ἰσχύος: “største styrke”
θρασύπνοος: “dristig i anstrengelserne”
λοιπός: “øvrig, resten av”
βίωτος: “liv”
μελιτόεσσα (= -οὔτταν): “honningsød”
εὐδία: “godtvejr, ro”
- ἄεθλος** (= ἄθλος): “konkurrence”
ἐνεκεν (= ἐνεκα): “på grund av”
αἰεὶ = ἀεὶ
παράμερος: “daglig”
ἐσλός (= ἐσθλός): “god”
 100 **ὑπατος**: “højest”; prædikativt “som det højeste”
βροτός: “menneske”
στεφανόω: “bekranse”
κεῖνον = ἐκεῖνον
νόμος: “melodi, toneart” (ἴ. νόμος er næppe en særlig genre, men blot en melodi om hestevæddeløb)
Αἰολής (= Αἰολίς): “æolisk”, enten dialekten, tonearten eller begge
μολπᾶ (= -ή): “sang”
πέποιθα: “være overbevist om”; her fulgt av infinitiven δαιδαλωσέμεν (med samme subj.)
ξένος: “vært”
μή τινα = μηδένα
ἀμφότερα: “både”
ἴδρις: “erfaren, ekspert”
† ἄμα: umetrisk og tautologisk (efter ἀμφότερα)
κύριος: “magtfuld, suveræn”; hertil den adv. akk. δύναμιν
 105 **τῶν γε νῦν**: partitiv genitiv til μή τιν’
κλυτός: “berømt”
δαιδαλώω (= δαιδάλλω): “udsmykke” (fut.inf. -ωσέμεν = -ώσειν)
πτυχᾶ (= πτύξ): “fold” (som i en klædedragt); π. ὕμνων er metaforisk
ἐπίτροπος: “forvalter”
έόν = ὄν (ptc. t. εἰμί)
τεαῖσι = σαῖς, til μερίμανισιν
μηδομαι: “tænke på” (her med dativen μερίμανισιν)
κᾶδος (= κῆδος): “bekymring”; objekt for ἔχων
- μέριμνα**: “omsorg”
λίποι: subjekt er guden og objekt (underforstået) Hieron
γλυκοτέραν (= -ην): objekt for κλείζειν, idet et tilsvarende verbalsubstantiv (κλείξις) underforstås
κεν = ἄν
ἔλομαι: “håbe”
- 110 **ἄρμα**: “vogn”
θοός: “hurtig”
κλείζω (= κλήζω): “gøre berømt” (fut.inf. κλείξειν = κλήσειν)
ἐπίκουρος: “hjælper, hjælpende”; til ὁδόν
εὐρίσκω: “finde”, om digteres og forfatteres udsøgning av emner (*inventio*)
εὐδείελος: “klar, solrig”, til Κρόνιον
Κρόνιον: Kronos’ høj i Olympia
ῶν = οὔν;
Μοῖσα = Μοῦσα
καρτερός: “stærk”
βέλος: “pil”, overført om digtningen
ἀλκά: “kraft, mod” (formodentlig instr. dat. til τρέφει)
τρέφω: “fostre, besidde”
† ἄλλοισι: der mangler en stavelse før ordet, måske ἐπ’, dvs. “forskellige folk er store av forskellige årsager”
ἔσχατον: “yderst”
κορυφώω: “komme til slutningen”; sætningen betyder, at det er kongerne, der har det største mål
παπταίνω: “skue”
πόρσιον (hapax, = πορρωτέρω): “længere frem” (end dette liv?)
εἴη: “gid”, konstrueret med acc.c.inf.; sætningen er asyndetisk
τοῦτον ... χρόνον: “denne tid”, dvs. “dit (nuværende?) liv”
ὑψοῦ: “højt oppe”
πατέω: “gå”
τοσσάδε (= τοσάδε): “i den udstrækning”
νικάφορος (= -ή-): “sejrrherre”
ὀμιλέω: “omgås”
πρόφαντος: “set langt fra”
σοφία: “kunst, færdighed”
Ἑλλᾶνας = Ἑλληνας
έόντα = ὄντα
παντᾶ (= πάντη): overalt